

Мораторій поза законом

22 травня 2018 року, поза сумнівом, увійде в історію найдовшої в світі української земельної реформи.

Європейський суд з прав людини визнав, що земельний мораторій порушує права громадян. Про те, які наслідки матиме це рішення для процесу запуску ринку землі в Україні, – в колонці першого заступника міністра аграрної політики та продовольства України Максим Мартинюк.

Як власнику паю увійти в історію земельної реформи

Європейський суд з прав людини визнав, що мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення в Україні порушує права людини. Які наслідки матиме це рішення?

Максим Мартинюк, перший заступник міністра аграрної політики та продовольства 22 травня 2018 року в історії найдовшої в світі української земельної реформи стався несподіваний поворот.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) визнав мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення, який діє в Україні останні 16 років, таким, що порушує права громадян.

Цим рішенням ми зобов'язані двом громадянам України, пенсіонерам - Софії Зеленчук и Віктору Цицурі, які не змирилися з фактом "в Україні мораторій", а задалися питанням "А з якого дива в Україні мораторій?" і виходили з того, що їх права, як власників земельних ділянок, повинні бути 1) дотримані; 2) їх обмеження - належним чином компенсовано.

Не можна сказати, що ці дві людини повернули питання земельної реформи в політичний порядок денний (воно звідти нікуди і не зникало), але підняли його на новий рівень.

Які наслідки матиме рішення ЄСПЛ?

Перш за все, на жаль, змушений розвіяти радість багатьох - ЄСПЛ не зобов'язував Україну зняти мораторій на продаж землі, хоча саме в такому формулюванні новина розійшлася в багатьох ЗМІ.

Видати таку директиву ззовні в принципі неможливо, ми суверенна держава. Більш того, в обґрунтуванні свого рішення суд визнає, що держава має право і може вдаватися до контролю використання приватної власності в ім'я загального блага.

Проте, не зважаючи на відсутність швидкого ефекту, важливість цього рішення величезна. Уперше інституція такого рівня визнала, що в тому вигляді і формі, в яких мораторій на продаж землі діє в Україні, він обмежує права громадян і неспівставний із метою, яку переслідує.

А кінцева мета, як ми пам'ятаємо, - це створення ринку землі.

Тобто ніхто не заперечує право держави формувати політику і захищати економічні інтереси на свій розсуд, проте в цьому випадку мова йде про застосування надмірної сили при такому захисті.

Нинішнє рішення не обтяжливе для українського бюджету - глобальних компенсацій суд позивачам не присудив. Однак воно відкрило кілька важливих можливостей.

По-перше, подано приклад, який можуть наслідувати й інші власники паїв - і при відсутності помітних поліпшень у держрегулювання цієї сфери, позови вже не зведуться до 3000 євро компенсації, як зараз.

За дуже символічного збігу, в земельних відносинах в Україні якраз вчора відбулося кілька важливих тектонічних зрушень.

Парламент законопроектом №7060 щодо стимулювання розвитку фермерських господарств затвердив в Україні французьку модель ведення агробізнесу.

Вона передбачає, що якщо сімейна ферма орендує землю обсягом до 5 га, то після 7-ми років роботи на ній має право приватизувати ділянки.

Для цієї категорії сільгоспвиробників будуть проводитися окремі земельні аукціони і на них буде виставлятися не менше половини всіх земель, переданих у користування на торгах в попередньому звітному періоді.

До слова, ці землі не потрапляють під дію мораторію.

Ще одне довгоочікуване нововведення - впорядкування норм безоплатної приватизації державних земель, яка з першого дня свого існування несли серйозні корупційні ризики. Після набору критичної маси таких земельних поліпшень, приводів зустрічатися в Європейському суді у держави Україна з власними громадянами буде менше. По-друге, у прихильників земельної реформи з'явився додатковий аргумент, оскільки навіть найпалкіші популісти навряд чи зможуть аргументовано довести, що ЄСПЛ "виконує замовлення земельних олігархів і латифундистів".

У цілому рішення ЄСПЛ у справі "Зеленчук і Цицюра проти України" - це не остаточна перемога. Але це нова, потужна зброя у боротьбі для її досягнення. Тому формулювання "Держава Україна програла в Європейському суді", можливо, і правильна юридично, але некоректна з точки зору загальнодержавного майбутнього. Будь-які рішення і кроки, спрямовані на зняття мораторію і на ослаблення обмежень - це безумовна перемога всієї країни і кожного її громадянина.

Джерело: "Економічна правда".